

NR 8/173 SIERPIEŃ 2025

BEZPŁATNY MIESIĘCZNIK

Nakład: 6 000 egz.

SILESIA

TRAM NEWS

ISSN 2299-2790

WYDARZENIA

**Zaproszenie
na Dzień Otwarty**

»» str. 3

ROZMAITOŚCI

**Polowanie z aparatem
fotograficznym**

»» str. 8-9

Wysiadaj bezpiecznie

»» str. 5

Jedźmy razem

Wśród wszystkich zadań, postawionych przed organizatorami transportu publicznego, najważniejsze jest zapewnienie bezpieczeństwa pasażerom i użytkownikom dróg. Szczególny nacisk na to zagadnienie kładzie także spółka Tramwaje Śląskie S.A. - we wszelkich naszych działaniach na pierwszym miejscu zawsze jest ludzkie zdrowie i życie. Należy jednak pamiętać, że o bezpieczeństwo dbać musimy wszyscy, w tym także sami pasażerowie. Czujność, ostrożność i przestrzeganie kilku podstawowych zasad może ustrzec nas przed nieszczęściem. Właśnie o tym ma przypominać wspólna akcja spółki Tramwaje Śląskie S.A. i Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach pod hasłem „Zapuć żurawia”. Towarzyszące jej hasło - „Spójrz w prawo, spójrz w lewo... wysiadaj bezpiecznie”, ma zwrócić uwagę pieszych na konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy wysiadaniu z tramwaju. O akcji informujemy na stronie 5. Warto dodać, że spółka Tramwaje Śląskie S.A., w ramach akcji adopcyjnej, objęła opieką żurawia przebywającego w Śląskim Ogrodzie Zoologicznym. Zdjęcia tego pięknego, chronionego ptaka, wykonała pani dr Barbara Bacler-Żbikowska, od lat fotografująca przyrodę, która na naszych łamach dzieli się z czytelnikami swoją pasją (rozmowę zamieszczamy na stronach 8 i 9). W sierpniowym numerze nie zabrakło miejsca na stałe pozycje, takie jak „Liczba miesiąca”, „Wyszperane z archiwum” czy całostronicowa krzyżówka. Wspólnie z przewodnikiem wyruszamy na kolejny spacer po regionie, tym razem do leśnego zakątka Śląska, czyli do Kalet.

Mamy też dla Państwa ciekawe zaproszenie do wspólnej zabawy i spotkań. Do 10 września można nadsyłać projekty graffiti w ramach konkursu „Mój jest ten... kawałek tramwaju”, a wielkie malowanie odbędzie się 20 września podczas Dnia Otwartego Warsztatów Tramwajowych w Chorzowie (szczegóły na stronach 3 i 9). Życzę miłej i pożytecznej lektury!

Bolesław Knapik

Prezes Zarządu Spółki Tramwaje Śląskie S.A.

FEnIKS się rozpędza

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. rozpoczęła realizację dużych inwestycji w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS). Zaplanowane w najnowszej perspektywie inwestycje tramwajowe podzielone zostały na cztery etapy - pierwsze zadania są już realizowane, a jednocześnie rozstrzygane są kolejne postępowania przetargowe.

Projekt pn. „Modernizacja i rozwój infrastruktury tramwajowej w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii - Etap I” obejmuje 12 zadań infrastrukturalnych. Obecnie trwa realizacja zadania 10, związanego z budową nowej podstacji prostownikowej „Wirek” w Rudzie Śląskiej, którego wykonawcą jest firma ZUE S.A. z siedzibą w Krakowie. Zostało także rozstrzygnięte postępowanie na wykonanie zadania 12, tj. na przebudowę torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Katowicach wzdłuż al. Korfanteo na odcinku od pętli Słonecznej do Placu Alfreda. Inwestycję tę, w formule „zaprojektuj i wybuduj”, będzie realizować Silesia Invest Spółka z o.o. z Gliwic. 25 sierpnia 2025 roku zostały otwarte oferty przetargowe na wykonanie kolejnych zadań infrastrukturalnych, także w formule „zaprojektuj i wybuduj”. W wyniku prowadzonych postępowań wyłonieni zostaną wykonawcy inwestycji w Będzinie (zadania 1, 2 i 3), obejmujących przebudowę torowiska i sieci trakcyjnej w ciągu alei Hugo Kołłątaja od „Nerki” do granicy miasta z Dąbrową Górniczą. Z kolei w samej Dąbrowie Górniczej (zadanie 7) inwestycja skupi się na przebudowie torowiska wzdłuż DW 910,

na odcinku od przystanku Dąbrowa Górnicza Urząd Pracy do granicy z Będzinem. W Sosnowcu, w ramach zadania 11, zostanie przeprowadzona przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej wzdłuż ulicy Baczyńskiego od wiaduktu nad S-86 do pętli Milowice. W tym samym dniu Spółka ogłosiła przetarg na przebudowę torowiska w Katowicach na ulicach 1 Maja i Obrońców Westerplatte, na odcinku od wiaduktu DK79 do „Baterpolu” (zadanie 8). Zgodnie z umowami podpisanymi w lutym 2025 roku, realizowane są kontrakty na zakup 50 nowych tramwajów niskopodłogowych, z czego 40 wagonów 25-metrowych (w tym 10 dwukierunkowych) dostarczy firma PESA Bydgoszcz S.A., a 10 wagonów 15-metrowych (dwukierunkowych) firma Modertrans Poznań Spółka z o.o. Pierwsze dostawy wagonów zaplanowane zostały na II kwartał 2026 roku.

Jednocześnie warto podkreślić, że Spółka na realizację projektów w ramach Programu FEnIKS pozyskała dofinansowanie w wysokości 735 mln zł. i przygotowuje się do podpisania umów o dofinansowanie z Centrum Projektów Transportowych.

red

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SILESIA
TRAMNEWS

Wydawca:

Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 107, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior

Druk:

POLSKA PRESS Sp. z o.o.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Dzień Otwarty Warsztatów Tramwajowych w Chorzowie

Nie tylko... Antek Smykiewicz

20 września spółka Tramwaje Śląskie S.A. zaprasza nie tylko mieszkańców Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na Dzień Otwarty Warsztatów Tramwajowych w Chorzowie. To wyjątkowa okazja, by zajrzeć za kulisy codziennej pracy motorniczych, specjalistów i całej obsługi, dzięki której każdego dnia pasażerowie mogą bezpiecznie podróżować po naszej aglomeracji. Gwiazdą wieczoru będzie... Antek Smykiewicz, którego utwór „Pomimo burz” ma blisko 70 milionów wyświetleń w serwisie YouTube. Jesteśmy przekonani, że jego występ będzie fantastycznym zwieńczeniem dnia pełnego wrażeń i niepowtarzalną okazją, by wspólnie przeżyć muzyczne emocje w niecodziennej scenerii.

- Bardzo się cieszę na spotkanie z tramwajarską bracją i wszystkimi pasjonatami pojazdów poruszających się po szynach - mówi Antek Smykiewicz. Jestem pewien, że będziemy się świetnie bawić. Na to wydarzenie przygotowujemy specjalny repertuar. Gwarantujemy, że każdy znajdzie w nim coś dla siebie. Często korzystam z komunikacji miejskiej. Jak będzie czas i okazja... obiecuję sprawdzić śląskie tramwaje.

Koncert Antka Smykiewicza to oczywiście nie jedyna atrakcja, jaką spółka Tramwaje Śląskie S.A. przygotowała dla odwiedzających. Bramy Zakładu Usługowo Remontowego w Chorzowie otwarte zostaną o godzinie 11.00. Tuż po otwarciu, przywitamy paradę tramwajów. W programie oprócz zwiedzania zajezdni, prezentacji taboru tramwajowego i technicznego oraz elementów infrastruktury znajdą się między innymi:

- wystawa o historii tramwajów i modeli tramwajów z klocków LEGO oraz materiałów z recylingu;
- przejazd drezyną;
- prezentacja pojazdów i sprzętu policji, wojska, straży pożarnej oraz straży miejskiej;
- szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy;
- pokaz modułowej makiety kolejowej;
- symulator kolejowy i gogle VR;
- pokaz symulatora crash-testów, dachowania oraz działania alkohogli.

Miłośnicy sportowej rywalizacji będą mogli przyglądać się zmaganiom naszych motorniczych oraz wziąć udział w wyścigach tramwajowych modeli. W hali MORiS w Chorzowie rozegrany zostanie turniej piłkarski o Puchar Prezesa Spółki Tramwaje Śląskie S.A. Swoje atrakcje przygotowują również nasi partnerzy: Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska, Wojsko, Muzeum Cynku (walcownia Cynku), Muzeum Hutnictwa, Chorzowskie Centrum Kultury, WORD Katowice, Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego, CKU Sosnowiec, SimKol, GZM i inni.

Tradycyjnie zadbamy o najmłodszych. W strefie dla nich przeznaczonych przygotowujemy między innymi tramwaj do pomalowania farbkami, czy też grę terenową. Nagrodzimy tych najmłodszych, którzy zaprezentują

najlepsze przebranie za... Tramusią (rozstrzygnięcie o godzinie 14.00). Starsi będą mogli spotkać się z przedstawicielami motocyklowego stowarzyszenia Choppers Świony. Wiele będzie się działo również na scenie. Obok Antka Smykiewicza zagrają dla naszych gości: Green District oraz Roco i Colino w programie dla dzieci. Odbędziemy również magiczną podróż z iluzjonistą Rafałem Mulką i odkryjemy tajniki żonglerki trików z piłką w pokazie Pawła Skóry.

Patronat nad Dniem Otwartym Warsztatów Tramwajowych w Chorzowie objął Prezydent Miasta Chorzów – Szymon Michałek.

Szczegółowy program pełnego wrażeń Dnia Otwartego Warsztatów Tramwajowych już niebawem na stronie www.tram-silesia.pl.

red

Z głębokim smutkiem informujemy,
że w dniu 10 sierpnia 2025 roku
zmarł, przeżywszy 62 lata,

Krzysztof Siekiera

Przewodniczący NSZZ „Solidarność”
spółki Tramwaje Śląskie S.A.

Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy towarzyszyli naszemu Koledze
w ostatniej drodze i byli zaangażowani w przygotowanie uroczystości pogrzebowej.

Zarząd Organizacji Zakładowej
NSZZ „Solidarność” Tramwajów Śląskich

Mniej gapowiczów w tramwajach i autobusach

Na Śląsku i Zagłębiu kontrolerzy biletów coraz rzadziej spotykają gapowiczów, a system kontrolersko-windykacyjny w komunikacji miejskiej Transport GZM jest coraz szczelniejszy. Potwierdzają to liczby z podsumowania pierwszego półrocza 2025 roku, które przygotował Zarząd Transportu Metropolitalnego.

Jeszcze w 2022 roku w jednym kontrolowanym autobusie czy tramwaju odnotowywano średnio 0,83 gapowicza. W latach 2023 i 2024 roku było to już kolejno 0,68 i 0,60. Dane za pierwsze półrocze 2025 roku wskazują, że wskaźnik ten spadł już do 0,52. – Oznacza to, że nasi kontrolerzy biletów spotykają gapowicza w co drugim autobusie – mówi Grzegorz Kwitek, członek zarządu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. – Pasażerowie są coraz bardziej świadomi tego, że jazda na gapę najwyczejniej się nie opłaca, że kontrole przeprowadzane są częściej i że kara za brak biletu jest wysoka. To skuteczne środki prewencyjne, dzięki którym systematycznie odnotowujemy mniejszy odsetek nieuczciwych pasażerów i skutecznie uszczelniamy system kontrolersko-windykacyjny – wyjaśnia Grzegorz Kwitek. Organizator transportu jednocześnie przypomina, że istotnym elementem systemu kontrolersko-windykacyjnego ZTM oraz środkiem prewencyjnym jest zautomatyzowana baza gapowiczów z systemami rejestrującymi dłużników. Każdy nieuczciwy pasażer, który uchyla się od opłacenia mandatu, trafia zarówno do KRD BIG SA, jak i do BIG InfoMonitor SA. To skutkuje m.in. utratą wiarygodności finansowej, na którą uwagę zwracają m.in. banki przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu lub odmowie udzielenia kredytu lub pożyczki.

Podsumowanie ZTM w obszarze kontroli i windykacji dostarcza również wiele innych ciekawych informacji. Liczba przeprowadzonych kontroli w pierwszym półroczu tego roku w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego wzrosła o ponad 120 procent – z około 67 tysięcy do około 150 tysięcy. Wraz ze wzrostem liczby kontroli wzrosła liczba przyłapanych na gorącym uczynku gapowiczów, ale stanowią oni coraz mniejszy odsetek wszystkich skontrolowanych pasażerów. Warto odnotować, że coraz mniej pasażerów decyduje się na powtórne jazdy bez biletu w komunikacji miejskiej Transport GZM. Zjawisko tzw. szalbierstwa, czyli notorycznego unikania opłat za przejazdy, stopniowo maleje.

Choć kontrolerzy przeprowadzają coraz więcej działań w terenie, to liczba zawiadomień o popełnieniu szalbierstwa – klasyfikowanego jako wykroczenie w polskim prawie – wyraźnie maleje. W pierwszym półroczu 2024 roku było ich 221, a w analogicznym okresie 2025 roku już tylko 154. To spadek o blisko 30 procent. – To pokazuje, że pasażerowie coraz lepiej rozumieją, iż jazda na gapę po prostu się nie opłaca – ani finansowo, ani prawnie. Kary są realne, a egzekucja należności skuteczna – komentuje Grzegorz Kwitek. W pierwszym półroczu tego roku dochód ze sprzedaży biletów w komunikacji miejskiej Transport GZM wyniósł około 132 mln zł. Dla porównania – w analogicznym okresie ubiegłego roku wartość ta nie przekroczyła 115 mln zł. Wzrósł także dochód z mandatów – z 6,7 mln zł w pierwszym półroczu 2024 roku do 9,7 mln zł w pierwszym półroczu 2025 roku. To efekt zwiększonej liczby pasażerów, ale i uszczelnienia systemu kontroli oraz skutecznej windykacji. – W ostatnich latach poczyniliśmy wiele, aby uszczelnić system kontrolersko-windykacyjny i osiągnąć takie wyniki. Kluczowe znaczenie miało zatrudnienie dodatkowych kontrolerów. Dziś jest ich prawie 150 – wskazuje Wojciech Trzewik, zastępca dyrektora ZTM ds. zarządzania operacyjnego. – Ponadto kontrolerzy zostali wyposażeni w nowoczesny sprzęt, który przyspieszył ich pracę i który umożliwia gapowicom opłacenie mandatów na miejscu kartą płatniczą. Teraz, zapewniając naszym pracownikom szkolenia, będziemy skupiać się m.in. na podnoszeniu ich kompetencji miękkich. Do współpracy będziemy chcieli zaprosić służby mundurowe – zapowiada Wojciech Trzewik.

Źródło: metropoliaztm.pl

Zapuć żurawia i bądź bezpieczny

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. i Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, 27 sierpnia 2025 roku zainaugurowały kolejną odsłonę akcji prewencyjnej „Zapuć żurawia”.

Towarzyszące jej tym razem hasło – „Spójrz w prawo, spójrz w lewo... wysiadaj bezpiecznie”, ma zwrócić uwagę pieszych na konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy wysiadaniu z tramwaju. Jesienno-zimowy okres to czas wzmożonego ryzyka dla uczestników ruchu drogowego, a zwłaszcza najmłodszych, wracających do szkół po wakacyjnej przerwie. Inicjatorzy przedsięwzięcia zwracają uwagę, że wysiadanie z tramwaju to nie wyścig, a pieszy, nim postawi pierwszy krok na jezdni, powinien zatrzymać się i upewnić, czy droga jest wolna od nadjeżdżających pojazdów. - Akcja ma na celu przypomnienie naszym podróżnym, jak bezpiecznie korzystać z komunikacji miejskiej, ze zwróceniem szczególnej uwagi na przystanki, gdzie pasażerowie wysiadają bezpośrednio na jezdnię. Nasze doświadczenia z ostatnich lat pokazują, że kierowcy samochodów nie zawsze zachowują wystarczającą ostrożność w tych miejscach, wobec czego dochodzi do potrażeń, a nawet sytuacji tak drastycznych, jak wypadki śmiertelne – mówi Bolesław Knapik, Prezes Zarządu Spółki Tramwaje Śląskie S.A. - Dlatego, zalecając zasadę ograniczonego zaufania, chcemy wypracować wśród pasażerów takie zachowania, które wyeliminują niebezpieczne przypadki. Na potrzeby akcji odkurzyliśmy popularne przed laty hasło „zapuć żurawia”. Choć dziś jest ono już trochę zapomniane, uznaliśmy, że zapuszczanie żurawia w przypadku wysiadania z tramwaju jest świetną zasadą i dobrym przykładem do naśladowania – uzupełnia Bolesław Knapik. Młodszy aspirant Arkadiusz Chudy z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, zwraca uwagę, że w myśl przepisów to kierujący samochodami mają obowiązek ustąpić pierwszeństwa pasażerom wysiadającym z tramwaju, co jednak nie zwalnia wchodzących na jezdnię z obowiązku zachowania czujności i ostrożności. - Akcja ma na celu wprowadzenie zdroworozsądkowego podejścia pasażerów do sytuacji. Pamiętajmy, że kładziemy na szali nasze życie i zdrowie. Wysiadając z tramwaju, dla własnego bezpieczeństwa, powinniśmy upewnić się, że możemy to zrobić nie narażając się na potrazenie. Pamiętajmy, że tego typu przykre sytuacje to najczęściej notowane zaniedbania kierowców wobec pieszych. Zasada ograniczonego zaufania powinna być regułą na drodze, w każdych okolicznościach. - Tylko w tym roku odnotowaliśmy już 232 zdarzenia związane z najechaniem na pieszego, m.in. w chwili wysiadania z tramwaju. Śmierć poniosło 18 osób – uzupełnia mł. asp. Arkadiusz Chudy. Jak podkreśla Marcin Dworak, Pełnomocnik Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii ds. nowej mobilności, akcja jest ważna, bo mówi o bezpieczeństwie niechronionych uczestników ruchu drogowego. - Dotyczy nie tylko

pasażerów tramwajów, ale także kierowców samochodów, rowerzystów i pozostałych pieszych – stwierdza.

Warto dodać, że ideę „Zapuć żurawia” promuje wyjątkowy podopieczny spółki Tramwaje Śląskie S.A. – mieszkający na co dzień w Śląskim Ogrodzie Zoologicznym żuraw polski. Spółka opiekuje się nim w ramach akcji adopcyjnej do końca przyszłego roku. Imię dla żurawia wybiorą uczestnicy Dnia Otwartego Warsztatów Tramwajowych w Chorzowie, który odbędzie się w sobotę 20 września br. wtedy nasi goście będą mogli oddać swój głos.

kk

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, zachęcamy do wspólnych wędrówek ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Są to wyprawy niezwykle - odwiedźmy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznane.

Piękne miasto wśród lasów

Zalew w Zielonej

Kalety często nazywane są leśnym zakątkiem Śląska. Nic w tym dziwnego, gdyż 80 procent powierzchni tego urokliwego miasta, położonego w powiecie tarnogórskim nad rzeką Mała Panew, zajmują lasy.

Pierwsze wzmianki o Kaletach pojawiają się wraz z odkryciem na jego terenach w XII i XIII wieku płytko zalegającej rudy darniowej, której wydobywanie dało początek hutnictwu żelaza. Źródła podają, że już w 1365 roku na terenie gminy Kuczków pojawiła się pierwsza większa kuźnica, a wkrótce powstały następne. Działające przez kolejne wieki kuźnie nie wpłynęły jednak zasadniczo na zmianę rolniczego charakteru miejscowości. Kalety, będące pierwotnie kolonią gminy Kuczków, pojawiają się na kartach historii w 1783 roku. Działała tu huta z piecami kuźniczymi, należąca do czeskiego kuźnika Johanna Ferdinanda Koulhaasa. Był on też pierwszym na Górnym Śląsku hutnikiem, który w 1778 roku dokonał skoksowania węgla kamiennego, co przyczyniło się do późniejszego rozwoju górnośląskiego hutnictwa. Koulhaas wybudował przy swojej hucie fabrykę pilników, noży, widelców, łyżek oraz guzików. W 1882 roku, w miejscu tego zakładu, Guido Henckel von Donnersmarck wybudował fabrykę celulozy, a w 1889 roku fabrykę papieru. Przyczyniły się one do znacznego rozwoju XIX-wiecznych Kalet, podobnie jak uruchomienie w 1884 roku kolei żelaznej i połączenie Kalet z Tarnowskimi Górami oraz Kluczborkiem. W okresie od 1945 do 1950 roku Kalety były siedzibą gminy wiejskiej, a w 1951 roku otrzymały prawa miejskie. Działające od końca XIX wieku

zakłady celulozowo-papiernicze, w 1994 roku ogłosiły upadłość. Opuszczone i zrujnowane budynki fabryczne wyburzone zostały w 2020 roku. Nasz spacer po Kaletach rozpoczniemy w centrum miasta, przy zabytkowym budynku szkolnym przy ulicy 1 Maja. Obiekt wzniesiony został z charakterystycznej czerwonej cegły elewacyjnej w 1904 roku. Po lewej stronie znajduje się drugi budynek dzisiejszej Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 im. Adama Mickiewicza, wzniesiony w latach 1937-1938. Warto dodać, że za budynkiem szkoły, w 2025 roku, oddano do użytku nowoczesną halę sportową oraz boisko wielofunkcyjne przystosowane do gry w piłkę nożną, ręczną, siatkówkę, koszykówkę. Obiekt posiada również mobilną strzelnicę laserową. Przechodząc dalej ulicą 1 Maja, dostrzemy do odsłoniętego w 1961 roku pomnika upamiętniającego Bojowników o Wolność i Demokrację, a wśród nich powstańców śląskich. Na narożu ulicy 1 Maja oraz ulicy Żwirki i Wigury usytuowany jest trzypiętrowy budynek Urzędu Miasta, wzniesiony w latach 1946-1949, ozdobiony herbem i zegarem, a przed wejściem - rzeźbą kwiatną przedstawiającą ślimaka. Kontynuując spacer ulicą Żwirki i Wigury, dojdziemy do ulicy księdza Drozdka i natrafimy na ceglany budynek pod numerem 34. Na tablicy pamiątkowej znajduje się informacja, że w tym obiekcie w latach 1930-1939 mieścił się Komisariat Straży Granicznej,

pełniący służbę ochronną na granicy polsko-niemieckiej. Budynek zlokalizowany jest nieopodal żelbetonowego mostu z 1941 roku nad rzeką Mała Panew. Za mostem, po lewej stronie, rozpościera się oddana do użytku w 2024 roku piękna przestrzeń parkowa z mini tętnią solankową pn. „Bulwary rzeki Mała Panew w Kaletach”. Wychodząc z bulwarów, warto udać się w kierunku dzielnicy Jędrysek, gdzie wśród niskiej zabudowy mieszkalnej dostrzeżemy wysoką neogotycką wieżę kościoła parafialnego pw. św. Józefa. Stojący przy ulicy ks. Rogowskiego kościół wzniesiony został w 1900 roku według projektów architekta Otto Kotzulli z Tarnowskich Gór. Wnętrze jest jednonawowe, z wydzielonym, zamkniętym pięciobocznie prezbiterium. Kościół był dwukrotnie przebudowywany - w 1951 oraz 1968 roku. Uwagę zwraca przede wszystkim drewniany strop nawy głównej, a także organy pochodzące z 1903 roku. Ołtarz główny oraz ołtarze boczne pochodzą z 2004 roku, a autorem obecnego wystroju wnętrza jest pochodzący z Kalet architekt Henryk Dragon. W obrębie placu kościelnego znajduje się Grota Maryjna, umieszczono tam także figurę Chrystusa Króla Wszechświata. Ulicą księdza Rogowskiego dostrzemy do wiaduktu kolejowego, a następnie do ulicy Powstańców Śląskich oraz ponownie do centrum miasta. Następnym punktem naszej wędrówki jest naroże

Budynek szkolny z 1904 roku przy ul. 1 Maja

ulicy Fabrycznej z ulicą Lubliniecką, gdzie mieści się zabytkowy i odnowiony budynek Miejskiego Domu Kultury, a za nim dawna fabryczna zabudowa mieszkalna. Na ulicy Fabrycznej znajduje się także nowoczesny kompleks Klubu Sportowego Unia Kalety, założonego w 1921 roku.

Kolejne kroki kierujemy w stronę Kuczowa – dzielnicy Kalet (ulicą Fabryczną zmierzamy do ulicy Ignacego Paderewskiego). Kuczów to dawna wieś związana z powstaniem pierwszej kuźnicy nad Małą Panwią w 1365 roku. Natomiast w 1560 roku wzmiankowana była tu kuźnica należąca do niejakiego Kucza, od którego pochodzi nazwa wsi, a dzisiaj dzielnicy, będącej w granicach Kalet od 1933 roku. Osada od końca XVIII wieku służyła się pieczęcią gminną, na której wizerunku przedstawiono mechaniczny młot nad kowadłem. Dzisiaj wizerunek ten stanowi herb miasta Kalety. Przy ulicy Ignacego Paderewskiego znajdują się zabudowania, a za nimi boisko Ludowego Zespołu Sportowego Małapanew. Założony w 1952 roku klub ma dwie sekcje sportowe: piłkarską

i siatkarską. Warto także wybrać się do dzielnicy Miotek, usytuowanej około 4 km od centrum miasta. Pierwsze wzmianki o tej osadzie pochodzą z XIV wieku, jej początki również związane były z produkcją stali w kuźnicach. Na skrzyżowaniu ulic Paderewskiego i Tarnogórskiej znajduje się przydrożna kapliczka, w której odprawiane były nabożeństwa przed wybudowaniem pobliskiego kościoła pw. św. Franciszka z Asyżu. Świątynia wzniesiona została w latach 1925-1928, z czerwonej cegły elewacyjnej, w stylu neobarokowym, według projektów architekta Henryka Gamba z Katowic. Jednonawowe wnętrze wyposażone zostało w nową aranżację wykonaną przez architekta Ryszarda Kopca z Katowic. Przed kościołem postawiono figurę św. Pawła, a nieco dalej – 13 maja 2011 roku – posadzono Dąb Papieski. Po prawej stronie placu kościelnego umiejscowiona jest ażurowa, metalowa dzwonnica z trzema dzwonami. Nasz spacer po Kaletach najlepiej zakończyć w przepięknej dzielnicy Zielona, której nazwa nawiązuje do otaczających je lasów. Po wyjściu

Dawna siedziba straży granicznej

z kościoła św. Franciszka w Miotku kierujemy się do pobliskich zabudowań, wśród których najważniejszym obiektem jest dawny pałacyk myśliwski Donnersmarcków, wybudowany w 1861 roku. Budowla otoczona była parkiem, na terenie którego znajdował się akwen wodny. Ponadto pałacyk miał specjalne połączenie drogowe z tzw. Małym Wersalem w Świerklańcu. Na terenie parku urządzono nawet zwierzyniec, w którym hodowano jelenie, daniela, bażanty i dziki. Obecnie pałac jest własnością prywatną i czeka na swoje drugie życie. Naprzeciw pałacyku zlokalizowane są dwa zbiorniki wodne. Pierwszy, mniejszy – o powierzchni 20 hektarów, powstał już w XIV wieku jako zapadlisko po wydobyciu rud żelaza. Drugi, znacznie większy – o powierzchni 60 ha, to zaporowy zbiornik retencyjny, zbudowany w latach 1970-71 na rzece Mała Panew. Obydwa zbiorniki są w sezonie letnim popularnym miejscem wypoczynku, nad którym ulokowano kilka ośrodków letniskowych.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

Kościół św. Józefa

Drewniany strop w kościele św. Józefa

Zabytkowe organy w kościele św. Józefa

Budynek Urzędu Miasta w Kaletach

Kościół św. Franciszka z Asyżu w Miotku

Pomnik Bojowników o Wolność i Demokrację

Polująca na... tramwajowego żurawia

Dla studentów Barbara Bacler-Żbikowska jest Panią doktor. Doktor nauk farmaceutycznych. Powiązana zawodowo ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym w Katowicach, Wydziałem Nauk Farmaceutycznych w Sosnowcu, Katedrą i Zakładem Botaniki Farmaceutycznej i Zielarstwa. Dla nas jest autorką pięknej sesji zdjęciowej naszego tramwajowego żurawia ze Śląskiego Ogrodu Zoologicznego w Chorzowie.

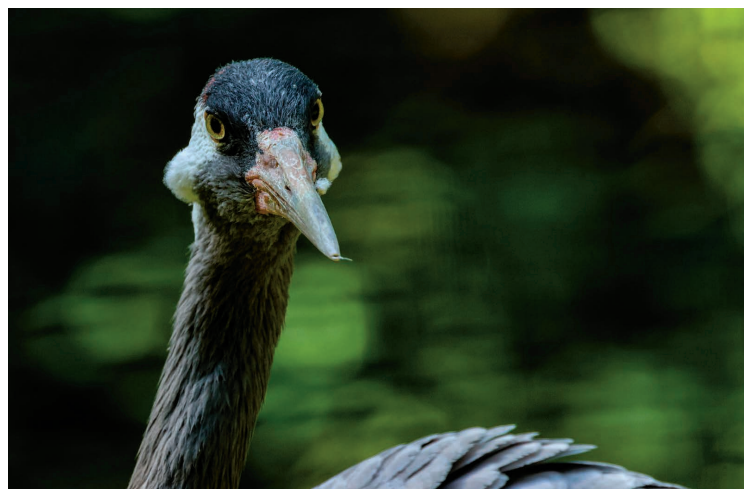
- W chorzowskim zoo jest kilka gatunków żurawi. Dlaczego wybrałaś właśnie tego? Dlaczego on jest wyjątkowy?

- Bo jest nasz, bo występuje w naszym kraju. Jest to gatunek chroniony w Polsce. Mamy piękne zlotowiska żurawi przed zimowym wylotem. Niestety, ocieplenie klimatu, osuszanie terenu powodują, że giną miejsca występowania żurawi. Ptaki te związane są z siedliskami wilgotnymi, torfowiskami, niezbyt głębokimi zbiornikami, wilgotnymi łąkami. Niestety, takich miejsc mamy coraz mniej. W chorzowskim ogrodzie zoologicznym mamy kilka gatunków żurawi, między innymi azjatyckiego żurawia mandżurskiego czy afrykańskiego koronnika. To są żurawie egzotyczne, które do Polski nie zalatują. Natomiast ten nasz, występujący również w Polsce, europejski żuraw, po łacinie *Grus grus*, jest reprezentowany w śląskim zoo przez parę osobników, których klangoru można posłuchać nie tylko o świcie.

- Akcja „Zapuć żurawia... wysiadaj bezpiecznie” ma na celu uświadomienie pasażerom, by nie wysiadali z tramwaju zaraz po otwarciu drzwi, ale by zachowali szczególną ostrożność. Widząc Twoją pracę podczas sesji w chorzowskim zoo, muszę przyznać, że dokonaliśmy dobrego wyboru. Nasz żuraw był czujny, niczym wzorcowy pasażer.

- Żuraw jest ptakiem bardzo spostrzegawczym. Raczej stroniącym od ludzi, ceniącym sobie bezpieczeństwo. Te znajdujące się w naszym ogrodzie zoologicznym nie należą do płochliwych. Aparatem mogliśmy zajrzeć w jego przenikliwe, czujne oczy, bardzo dobrze współgrające z kampanią „Zapuć żurawia”. A wracając jeszcze do stwierdzenia, że ten gatunek żurawia jest nasz, warto dodać, że smukła sylwetka żurawia w locie znajduje się w logo na samolotach Polskich Linii Lotniczych LOT. Ma symbolizować bezpieczeństwo i komfortowe podróżowanie. Do Tramwajów Śląskich pasuje idealnie.

- Wraz z mężem jesteście pasjonatami fotografii zwierząt i ptaków. Co jest w tym fascynującego?

- Adrenalina.

- Jaka adrenalina. Leżysz gdzieś przez tydzień w jakiejś zapyziałej chatowni i czekasz, aż coś wyleci, bądź wyjdzie?

- Tak, ale jak wyjdzie, to jest taka adrenalina, że skok na bungee przy tym to małe Miki.

- Zamieniłabyś swoją pasję na inną?

- Nie, nigdy. To nasz świat, który poprzez fotografie możemy zachować. Najtrudniejszy jest chyba dobór miejsc do fotografii. Przed wynajmem chatowni dokładnie je sprawdzamy, na ile są one etyczne. Korzystamy z zaufanych chatowni, gwarantujących to, że nasza ingerencja w te środowiska nie jest aż tak duża, a część środków jakie zostawiamy w chatowniach jest przeznaczona na ochronę fotografowanego przez nas gatunku. Tak było w Finlandii z niedźwiedziami, z sępami w Bułgarii, tak jest we Francji z flamingami. W tamtejszym parku ornitologicznym ratowane są ranne ptaki, a część środków z biletów jest przeznaczona na ochronę gatunków. W takich miejscach znajdują swój azyl. Od kilku lat obserwujemy flaminga, który nie ma jednego skrzydła, gdyby nie ten park ornitologiczny, ten ptak na pewno by nie przeżył.

- Efekty waszej pracy może zobaczyć każdy, nie tylko w naszym magazynie.

- Naszą pasją jest Skandynawia. Staramy się utrwać to co ginie, czyli tajgę, a przede wszystkim tundrę. Nasza wystawa była eksponowana w Muzeum Farmacji w Sosnowcu, a także w trakcie LX Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Katowicach. Ta wystawa jest do wynajęcia. Jest to 50 fo-

Barbara Bacler-Zbikowska na swojej internetowej napisała o sobie:

„Nie mam rewelacyjnej figury i płaskiego brzucha. Daleko mi do wyglądu modelki, ale jestem sobą. Jem. Mam fałdki. Jestem grubsza niż powinnam. Mam blizny i swoją historię. Niektórzy mnie kochają, inni nienawidzą. Uwielbiam moją piżamę i wychodzę na ulicę bez makijażu. Czasem zapominam ułożyć włosy. Popełniam błędy. Jestem dziwna i trudno mnie zrozumieć. Nie udaję, że jestem kimś, kim nie jestem. Jestem sobą. Możesz mnie kochać lub nie. Nie zmienię się. A jeśli kocham, kocham całym sercem.”

tografii pokazujących najpiękniejsze krajobrazy zza koła polarnego z tajgi i tundry norweskiej, gatunki roślin i zwierząt. To są miejsca, które za kilkanaście lat nie będą prawdopodobnie już istniały, ze względu na to co się dzieje z naszym klimatem. Mamy również swoje autorskie strony internetowe. Na męża www.jacekzbikowski.pl można zobaczyć najpiękniejsze w Polsce zdjęcia ptaków. Szczególnie polecam... żurawie w deszczu o świcie, w barwach godowych. Moja strona www.barbarabacler-zbikowska.pl jest bardziej edukacyjna, ale miłośnicy przyrody znajdą na niej też wiele ciekawych informacji i interesujących zdjęć.

- Tramwaje Śląskie „zaopiekowały” się żurawiem w chorzowskim zoo. Nie mieliśmy w tej kwestii żadnych wątpliwości, uważając, że w ten sposób możemy wspomóc jedno z najpiękniejszych miejsc w naszym regionie.

- Park Śląski jest perełką w skali europejskiej, a nasz ogród zoologiczny ma swój wielki udział w ochronie wielu rzadkich i zagrożonych gatunków. Dla mnie największą dumą śląskiego ogrodu zoologicznego są chyba urodzone u nas pantery śnieżne, najpiękniejsze koty na świecie. Tramwajowy żuraw znalazł w nim swój dom. Jest panem swojego terenu, jest charakternym żurawiem, którego każdy może zobaczyć. Wystarczy tylko wybrać się do zoo.

Rozmawiał: Robert Walczak

UWAGA KONKURS!

Weź udział w konkursie pn. „Mój jest ten kawałek... tramwaju”

Stwórz graffiti, które zatrzyma spojrzenia i zmieni nasz tramwaj w ruchome dzieło sztuki!

Na projekty graffiti czekamy do 10.09.2025 r.

Regulamin konkursu i szablon tramwaju na: www.tram-silesia.pl

TRAMWAJE ŚLĄSKIE

Pomaluj tramwaj na legalu!

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. zaprasza do udziału w konkursie „Mój jest ten... kawałek TRAMWAJU”. Malować będzie można wszystko, za wyjątkiem kół, szyb, czoła i tyłu tramwaju.

- Szukamy kreatywnych twórców, którzy chcieliby uwiecznić swoje wizje na liniowym tramwaju poruszającym się po torach naszej aglomeracji – mówi Robert Walczak, rzecznik spółki Tramwaje Śląskie S.A. - Styl prac jest dowolny, według autorskiego uznania: oldschool, wildstyle, bubble, stencil, tak jak napisaliśmy w ogłoszeniu „(...) co tylko Ci w serduchu gra”. Ma być bez hejtu i kreatywnie. Spółka przewidziała dla zwycięzcy nagrodę w wysokości 3 tysięcy złotych.

Termin nadsyłania projektów upływa 10 września 2025 roku. Malowanie tramwaju odbędzie się 20 września, podczas Dnia Otwartego Warsztatów Tramwajowych w Chorzowie.

Wszystkie informacje dotyczące tego niezwykłego konkursu znajdują się na stronie www.tram-silesia.pl

Legendarny „Cyklop” znów na linii

Wyszperane
w archiwum

W roku 2007 zainaugurowano pierwszy sezon Tramwajowej Linii Turystycznej. Początkowo była ona obsługiwana pojedynczym, zabytkowym wagonem typu N o numerze taborowym 1100 z 1953 roku, a po kilku miesiącach do jej obsługi skierowano pełny skład, zestawiony z wagonu silnikowego 1100 wraz z doczepką typu 4ND o numerze 1263 z 1959 roku. Od tamtego czasu wagony te stały się flagowym taboru linii turystycznej, do dziś ciesząc pasażerów w każdą niedzielę i święta w okresie wakacyjnym.

Na wniosek Klubu Miłośników Transportu Miejskiego w Chorzowie Batorym, 17 sierpnia 2025 roku do obsługi jednego z pociągów linii 0 skierowany został legendarny wagon typu 102Na.

W rolę prowadzącego wcielił się Daniel Wiedemann, na co dzień pracownik Działu Ruchu spółki Tramwaje Śląskie S.A., a okazjonalnie motorniczy-pasjonat.

- Wagony rodziny 102N, a w szczególności podtyp 102Na, były przez wiele lat nieodłącznym elementem krajobrazu na torach konurbacji górnośląskiej, jak i innych sieci tramwajowych w Polsce – mówi Daniel Wiedemann. - Mimo iż od kilku lat nie spotkamy ich już na torowiskach, zaskakujące jest jak wiele osób wciąż je pamięta. Sympatię pasażerów zyskały głównie za sprawą niezwykle wygodnych, obitych skajem foteli w przedziale pasażerskim, charakterystycznego wyglądu zewnętrznego oraz dźwięku generowanego przez przekładnię napędową - dodaje.

Wyjazd wagonu nr 183 na linię 0 wzbudził wiele pozytywnych emocji – nie tylko wśród pasażerów, ale również wśród motorniczych, bowiem niektórzy z nich właśnie na tych wozach pokonywali pierwsze kilometry w trakcie kursu na motorniczego lub też mieli okazję prowadzić je w regularnym ruchu liniowym. Przechodnie radośnie machali, a z twarzy pasażerów nie schodziły uśmiechy. Starsi z sentymentem wspominali podróże pocziwymi „Cyklopami”, dzieląc się przy tym niezwykłymi historiami ze swojej młodości. Na pokładzie pojawiły się także osoby pracujące niegdyś w chorzowskiej fabryce, w której tramwaje te były produkowane, a także goście m.in. z Poznania, Wrocławia, Gdańska, Krakowa, Łodzi, a nawet z Czech. Wokół leciwej „Stodwójki” dało się odczuć wręcz magiczną atmosferę. Niemal za każdym rogiem, słupem oraz drzewem czały się obiektywy aparatów. - Muszę przyznać, że była to jedna z przyjemniejszych służb, jakie odbyłem w swojej karierze - podsumował Daniel Wiedemann.

Na podstawie danych przekazanych przez KMTM Chorzów Batory (opartych na liczbie wydanych biletów pamiątkowych) z przejazdu skorzystało ponad 1000 osób, podczas gdy standardowo - w trakcie jednego dnia sezonu - pociąg linii turystycznej obsługuje średnio około 300-400 pasażerów.

Wagon o numerze 183 z 1970 roku, już po opuszczeniu bram zajezdni w Chorzowie Batorym, cieszył się dużym zainteresowaniem pasażerów, przechodniów oraz pasjonatów komunikacji miejskiej

Dane techniczne

Liczba członów	2
Długość	19 300 mm
Szerokość	2 400 mm
Wysokość	3 076 mm
Masa	25 900 kg
Szerokość toru	1 435/1 000 mm
Rozstaw osi w wózkach	1 900 mm
Moc silników	4 × 41,5 kW
Typ silników	LTb-220
Napięcie zasilania	600 V DC
Prędkość konstrukcyjna	55 km/h
Liczba miejsc siedzących	32
Liczba miejsc ogółem	185

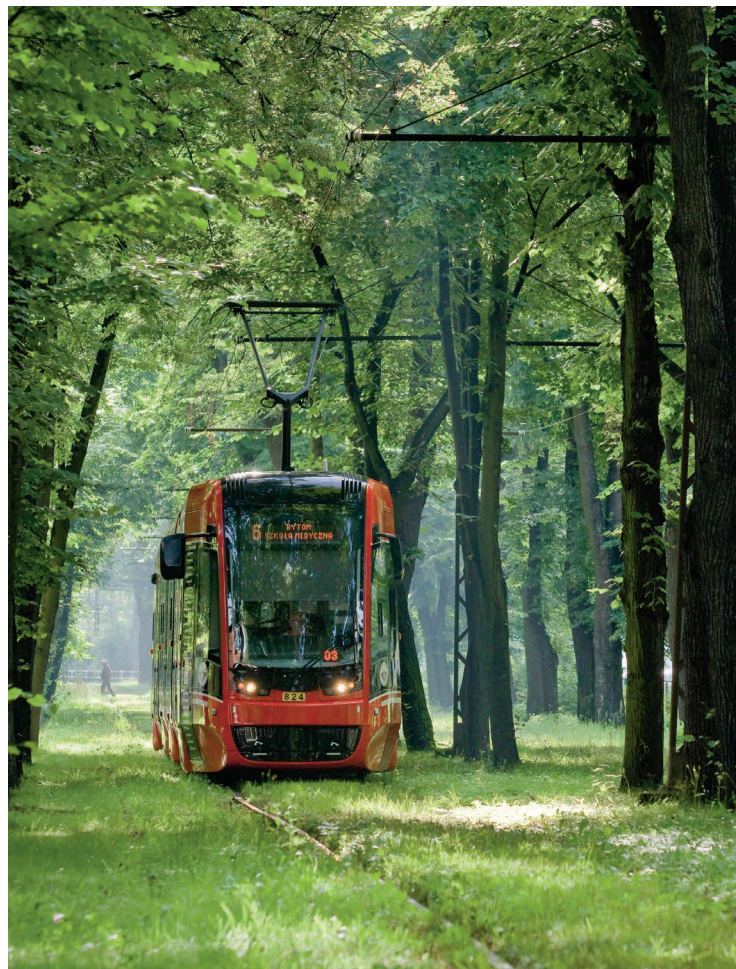
Obsługa pociągu 0/02. Od lewej: konduktor Maksymilian Szydło, konduktor Kamil Bąk, motorniczy Daniel Wiedemann, konduktor Michał Warowiec, konduktor Szymon Juchnikowski oraz konduktor Michał Kubanek.

Liczba miesiąca: 14 540

Każdy z nas chce żyć w przyjaznym środowisku. Spółka Tramwaje Śląskie S.A. od lat poprawia swoje statystyki w tej dziedzinie, chociażby przez budowę tzw. zielonych torowisk. Nasza aglomeracja ma wzbogacić się w najbliższych latach aż o 14 540 metrów „zielonego toru”. Lista takich właśnie inwestycji jest bardzo okazała.

- W ramach zadania pn.: „Budowa nowej linii tramwajowej w Sosnowcu od dzielnicy Dańdówka do Ronda Papieskiego w Sosnowcu” planowane jest wykonanie „zielonego torowiska”. Z dokumentacji projektowej na podstawie planu sytuacyjnego wynika, że takiego toru będzie około 3200 mtp.
- „Przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Będzinie w ciągu Al. H. Kołłątaja od „Nerki” do skrzyżowania z ul. Paryską”. Według planów „zielone torowisko” zostanie wykonane na długości około 1600 mtp.
- „Przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Będzinie w ciągu Al. H. Kołłątaja od skrzyżowania z ul. Koszelew do granicy miasta z Dąbrową Górniczą”. Zadanie to jest realizowane w systemie „zaprojektuj i wybuduj” i według planów „zielone torowisko” zostanie wykonane na długości około 1000 mtp.
- W ramach zadania nr 4 pn.: „Przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Bytomiu i w Chorzowie wzdłuż ul. Katowickiej i Chorzowskiej, na odcinku od ul. Polnej do przystanku Łagiewniki Cmentarz” planowane jest wykonanie „zielonego torowiska”. Zadanie jest realizowane w systemie „zaprojektuj i wybuduj” - według planów „zielone torowisko” zostanie wykonane na długości około 1650 mtp.
- „Przebudowa torowiska tramwajowego w Chorzowie wzdłuż ul. Katowickiej na odcinku od ul. Metalowców do ul. Nowej”. Planowana długość „zielonego torowiska” to około 890 mtp.
- „Przebudowa torowiska tramwajowego w Dąbrowie Górniczej wzdłuż DW 910 na odcinku od Pętli KWK Paryż do granicy z Będzinem”. „Zielone torowisko” ma zostać wykonane na długości około 600 mtp.
- „Przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Sosnowcu wzdłuż ul. Baczyńskiego od wiaduktu nad S-86 do pętli Milowice”. Według planów „zielone torowisko” zostanie wykonane na długości około 2700 mtp.
- „Przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Katowicach wzdłuż ul. Korfantego na odcinku od pętli Słonecznej do Placu Alfreda”. Zadanie jest na etapie wyboru wykonawcy i będzie realizowane w systemie „zaprojektuj i wybuduj”. Z dokumentacji można wywnioskować, że w ramach zadania powstanie około 2900 mtp.

Pracuj z nami!

Spółka Tramwaje Śląskie S.A., ceniony i pewny pracodawca, poszukuje pracowników wielu specjalności.

SPRAWDŹ - może szukamy właśnie Ciebie!

Obecnie trwa rekrutacja na stanowiska pracy:

• malarz-lakiernik (Chorzów) • elektromonter urządzeń i aparatury trakcji elektrycznej (Bytom, Będzin, Chorzów, Gliwice, Katowice) • elektronik (Bytom, Chorzów, Gliwice) • ślusarz taboru szynowego (Chorzów, Katowice, Będzin) • frezer (ZTS Będzin) • ślusarz (ZTS Będzin) • ślusarz / torowy (ZTS) • monter sieci elektrotrakcyjnych (ZTS)	• spawacz (ZTS) • kierowca (ZTS) • nabór na kurs motorniczego tramwaju (stała rekrutacja)

Szczegóły znaleźć można na stronie www.tram-silesia.pl w zakładce OGŁOSZENIA I OFERTY PRACY.

Krzyżówka

[illegible]

Litery w kolorowych kratkach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Wśród czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania do 15 września 2025 r. na adres wydawcy, rozlosujemy nagrody rzeczowe. Z laureatem z poprzedniego numeru skontaktujemy się osobiście.

Adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 107, 41-500 Chorzów.

Rozwiązania można przysłać pocztą elektroniczną na adres: biuro@agencjamedial.pl.

Uwaga: oprócz adresu nadawcy należy podać numer telefonu kontaktowego.